

Atıf/Cite: Sarıkaya, B-Mengüloğlu, G. (2023). Balkanika edebiyat ödüllü eserlerde kök değerler: "Sarı Kahkaha" örneği. *İctimaiyat*, Osmanlı'dan Günümüze Balkanlar Özel Sayısı, ss. 73-89.

Sosyal Bilimler Dergisi | Journal of Social Sciences
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ictimaiyat>

Başvuru / Recieved:

20 / 06 / 2023

Kabul / Accepted

26 / 09 / 2023

DOI: [10.33709/ictimaiyat.1317604](https://doi.org/10.33709/ictimaiyat.1317604)

Balkanika Edebiyat Ödüllü Eserlerde Kök Değerler: "Sarı Kahkaha" Örneği

Root Values in Works with Balkanika Literature Awards: The Sample of Sarı Kahkaha

Bünyamin SARİKAYA^a Gürkan MENGÜLOĞUL^b

Öz

Bu çalışmanın amacı, 2016 yılında Balkanika Edebiyat Ödülü alan Murat Özyaşar'ın "Sarı Kahkaha" adlı eserini 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan on kök bağlamında incelemektir. Çalışma, "Sarı Kahkaha" adlı eseri kök değerler açısından inceleyen ilk çalışma olması bakımından ayrı bir öneme sahiptir. Çalışmada nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmada veriler, doküman incelemesi tekniğiyle elde edilmiştir. Çalışma kapsamında incelenen eserde yer alan kök değerlerin analiz edilmesinde ise nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Çalışma sonucunda "Sarı Kahkaha" adlı eserde 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer verilen 10 farklı değerlerin tamamının yer aldığı tespit edilmiştir. Eserdeki değerlerin toplam kullanım sıklığı 192'dir. Eserde en fazla sevgi (f=38) yardımseverlik (f=38), sabır ve sorumluluk (f=26), dostluk (f=22) değerlerinin, en az ise adalet (f=2) ve vatanseverlik (f=2) değerlerinin işlendiği tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda eserde 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan on kök değerden sekizinin önemli ölçüde işlendiği belirlenmiştir. Bu bağlamda eserin kök değerlerin aktarımında faydalı olabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler

Balkanika, Sarı Kahkaha, Kök Değerler

Abstract

The aim of this study is to examine Murat Özyaşar's work titled "Sarı Kahkaha," which was awarded the Balkanika Literary Prize in 2016, within the framework of ten root values included in the 2019 Turkish Language Teaching Program. This study holds particular significance as it represents the first analysis of the work "Sarı Kahkaha" from the perspective of root values. Qualitative research design was used in the study. Data for the study were obtained through the technique of document analysis. Descriptive analysis, a qualitative data analysis technique, was used to analyze the root values present in the examined work. The findings of the study indicate that all ten different values included in the 2019 Turkish Language Teaching Program are present in the work "Sarı Kahkaha." The total frequency of value usage in the work was found to be 192. Among the values portrayed in the work, love (38), benevolence (38), patience and responsibility (26), and friendship (22) were the most prevalent, while justice (2) and patriotism (2) were the least addressed. The research findings reveal that eight out of the ten root values included in the 2019 Turkish Language Teaching Program are significantly addressed in the work. Therefore, it is suggested that the work can be instrumental in conveying these root values.

Keywords

Balkanika, Sarı Kahkaha, Root Values

^a Doç. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi ABD, Muş/Türkiye.

Assoc. Prof. Dr., Mus Alparslan University, Faculty of Education, Turkish Education Department, Muş/Türkiye. Email:

b.sarikaya@alparslan.edu.tr

(Sorumlu Yazar/Corresponding author)

^b Graduate Student, Muş Alparslan University, Institute of Social Sciences, Muş/Türkiye. Email:

mengulogulgurkan@gmail.com.

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License ile

lisanslanmıştır.

İctimaiyat Dergisi, lisanslama politikası ile telif hakkının ve kullanıcı haklarının açık olmasını sağlar. Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlar. / Journal of Ictimaiyat Magazine ensures that copyright and user rights are open with its licensing policy. Author(s) publishing with the journal retain(s) the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

1. Giriş

İnsanı diğer canlılardan ayıran temel özelliklerden biri de değerleridir. Sosyal bir varlık olan insan, sahip olduğu evrensel değerleri yaşamının her alanına uygulayarak yaşamına farklı anlamlar kazandırmaktadır. İnsanların sosyal ve kültürel yaşamlarına uyarladıkları bu değerleri doğru bir şekilde gelecek nesillere aktarmaları, nesillerin de bu değerler ile iyi bir gelecek hazırlamalarına olanak sağlamaktadır. Toplumlar değerlerini gelecek kuşaklara aktaran, bu değerlerin kaybolmaması için sorumluluk sahibi olan, yaşadığı toplumla uyumlu çalışan, değerlerini öne alan ve yaşatan bireyler yetiştirmeye çalışırlar (Tozlu ve Yüce, 2020). Değerler, insanı toplumun bir parçası hâline getiren önemli olgulardandır. Toplumlar gelecekle ve değerlerini sürdürebilmeleri için sonraki kuşakları bu değerler ile donatıp yetiştirmeyi amaçlamaktadırlar. Bu değerler kuşaklara aktarılırken eğitim süreci büyük önem taşımaktadır.

İnsanların çeşitli kişisel veya toplumsal değer yargılarına göre hareket etme ihtiyaçları sürekli var olmuştur. Günümüz dünyasında ortaya çıkan hızlı toplumsal değişimler, değerlerin önemini arttırmış, bireylere verilen değerler eğitiminin önem kazanmasını zaruri bir hâle getirmiştir (Arslan ve Elma, 2022). Bu değerlerin bir kısmı aile ortamında gelişirken, diğer kısmı insanın toplum içinde benliğini kazanması ile başlayıp, bir plan ve program çerçevesinde eğitim sistemi ile verilerek gelişir. Değerler toplumlarda dil yoluyla edinilse de bunların kalıcı ve sürdürülebilir olması için sistemli bir öğretime ihtiyaç duyulur. Bu ihtiyacın giderilmesi okul ile mümkündür (Durhat ve Ökten, 2020). Değer kazanımı ailede başlayıp okul ve çevrenin katkısı ile gelişip şekillenen bir süreç olduğu için bu değerlerin gelecek kuşaklara aktarılmasında çevrenin, eğitim-öğretim kurumlarının ve ailenin birlikte hareket etmeleri oldukça önemli bir durumdur (Abdullatif ve Kırkkılıç, 2021). Çünkü değerler, alınan eğitim ile davranış şekillerine döner. Değerlerin sistemli bir şekilde eğitim ile verilmesi ailede alınan değer eğitiminin perçinleşmesini sağlayacaktır. Böylece değerlerin eğitim yolu ile verilmesi, toplum içerisindeki bireylerin tüm davranış şekillerini doğru ve sağlıklı bir şekilde yerine getirmesini sağlayacaktır.

Değerler eğitimi, kişilerin tutum ve yargılarını etkileyen her durumu içermektedir (Batur ve Şaşmaz, 2020). Eğitim ihtiyacı her toplumda süreklilik isteyen bir olgudur. Eğitim, aile ortamında başlayıp daha sonra okul ile devam eden ve sürekliliği olan, insanları yaşadıkları hayata hazırlayan önemli bir süreçtir (Calp ve Kaplan, 2021). Eğitim kurumları toplumda var olan değerleri farklı öğretim programları ile vermektedir. Bireylerin, yaşadıkları toplumun değerlerine ve kurallarına uygun bir şekilde yetiştirilmesi, eğitim kurumlarının ve eğitimcilerin en önemli görevidir (Kemiksiz, 2021). Ülkeler bu eğitimi belli bir program dâhilinde vererek değerlerini kuşaklar boyunca korumak istemektedir. Belli bir program dâhilinde verilen kök değerler eğitimi, gelecek nesillerin sistemli bir şekilde toplum içindeki değer yargılarını iyi anlamalarını ve bunu yaşam alanlarına uyarlamalarını sağlayacaktır.

Türkiye'de de Millî Eğitim Bakanlığı, öğretim programları ile değerlerin eğitim sistemi içerisinde nasıl ve ne şekilde verileceği ile ilgili çeşitli düzenlemeler yapmıştır. Daha önce yapılan Türkçe dersi öğretim programlarında değer isimleri zikredilmeden bireylere, millî ve evrensel değerlerin verilmesi ve bireylerin bu doğrultuda yetiştirilmesi belirtilmiştir. 2018'de birçok öğretim programında yenilik olmuştur. Bu tarihte yenilenen öğretim programlarına bakıldığında dikkat çeken değişikliklerin başında 'kök değer' kavramının yer aldığını görmek mümkündür. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından millî, manevi ve evrensel olarak farklı disiplinlerle bağlantılı olan on adet kök değer belirlenmiştir (MEB, 2019). Yine 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ise değerler eğitimi "kök değer" başlığı altında verilerek, değer isimleri ve bu değerler ile bağlantılı olan konular programda belirtilmiştir. Bu değerler; adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi,

sorumluluk, vatanseverlik ve yardımseverlik olmak üzere on değer olarak verilmiştir (MEB, 2019: 4). Bununla beraber Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda ders kitaplarında bulunması gereken metinlerin programda belirtilen kök değer özelliklerini içinde barındırarak hazırlanması istenilmiştir. Böylece değerlerin isimleri ve hangi tür metinlerle aktarılacakları belirtilerek sistemli bir şekilde öğretim verilmesi amaçlanmıştır. Nitelikli bir eğitim sistemi ile yetiştirilen bireylerin davranışları sürekli olumlu değişiklikler kaydetmesi eğitimin asıl amacı olarak görülebilir (Tozlu ve Yüce, 2020).

Örgün eğitimin sistemli bir şekilde verilmesi ile bireyler yaşantılarından hareketle kültürüne daha uyumlu ve değerlerine sahip çıkan kişiler olarak yetişir. Yarının yetişkinlerini kök değerler bakımından yetiştirme görevi aile kadar öğretmenlere de düşmektedir. Bu görevi üstlenen eğitimcilerin görevlerini özümsemesi bu eğitimin istenilen seviyeye ulaşılmasına büyük fayda sağlamaktadır (Akhan, Subaşı ve Açıl, 2020). Benzer düşüncüyü Kaplan ve Peker (2022a) de dile getirmektedir. Onlara göre değerlerin bireylere aktarılmasında ailenin yanı sıra eğitimin de büyük rolü bulunmaktadır. Değerler verilirken sadece öğrenilmesi değil, kişilerde davranış şekillerinin değişmesi de beklenmelidir. Birey için eğitim sadece bir bilgi aktarımı değildir, eğitim aracılığıyla bireyin kendisine, çevresine ve yaşadığı topluma faydalı biri olması gerekir. Bunun sağlanması günümüz şartlarında ancak kök değerlerin iyi bir şekilde öğrenilmesi ile mümkün olacaktır (Sarıkaya ve Aydeniz, 2021). Öğrenilen değerlerin davranışa dönüşmemesi, kişilerin yaşamlarında herhangi bir anlam ifade etmediği gibi, bu değerlerin zamanla unutulabileceği de göz ardı edilmemelidir. Değerler yaşanılarak değerlendirilebilir ve daha iyiye götürülebilir. Değerlerin öğrenilmesi hem aile ve okul ortamıyla hem de edebî eserlerin okunması ile mümkündür. Tozlu ve Yüce (2020) okuyucuları kendi iç dünyasına alan edebî eserlerin toplumdaki değerlerin aktarılmasını sağladığını belirtmektedir.

Balkanika Edebiyat Ödülü “Sırbistan, Romanya, Bulgaristan, Yunanistan, Makedonya, Türkiye ve Arnavutluk’un katılımıyla her yıl bu yedi ülkeden önerilen eserler arasından birinin seçilmesi ve seçilen eserin diğer altı ülkede de yayımlanması amacını güden bir ödüldür.”³ Balkanika Vakfı tarafından 1996 yılından itibaren her yıl bu yedi ülkeden bir yazara ödül verilmektedir. İlk olarak 1997 yılında Sırp yazar Dawid Albahari'nin aldığı bu ödül, Türkiye'den daha önce Ayfer Tunç, Tahsin Yücel, Sema Kaygusuz, Ayla Kutlu ve Nedim Gürsel'e de verilmiştir.

Balkanika Edebiyat Ödülü'nü “Sarı Kahkaha” adlı edebî eseri ile kazanan Murat Özyaşar, çeşitli türlerde kitaplar yazan öğretmen kökenli bir yazardır. Öğretmenlik süreci ile yoğrulan yazarın gözlem ve deneyimleri ile ortaya çıkan düşüncelerini eserine yansıttığı görülmektedir. Eserlerinde ustalıklı işlediği betimlemelerle okuyucuları etkilemiş, üslubu ile hikâyelerdeki içeriğin anlaşılmasını sağlamıştır. Bu tür edebî eserler, değerler bakımından önemli ve incelenmesi gereken eserlerdendir. Murat Özyaşar'ın 2015 yılının başında yazdığı on öyküden oluşan kitabı Sarı Kahkaha; tesiri yüksek, okurda etki bırakan ve uzun müddet hafızada kalacak boyutta yazılmış bir eserdir. Yaşadığı şehrin acılarını ve toplumsal zorluklarını bu öykülere sığdıran yazar, öykülerin sonlarını keskin bir biçimde bitirmektedir. Murat Özyaşar, Sarı Kahkaha eseri ile 2016 yılında Uluslararası Balkanika Edebiyat Ödülü'ne layık görülmüştür. Eser; Fransızca, Kürtçe, Türkçe, Çekçe ve Farsça olmak üzere 5 farklı dilde yayımlanmıştır. Eserde insani duygular ağır basmakla beraber toplumsal ve siyasi konular birlikte ele alınmıştır. Esere bir bütün olarak bakıldığında anlamca yoğun, ancak ifadece olabildiğince sade bir dil tercih ettiği görülmektedir. Az sözle çok

³https://tr.wikipedia.org/wiki/Balkanika_%C3%96d%C3%BCI%C3%BC Erişim Tarihi: 19.06.2023

şey ifade edilmek istenmiştir. Aynı zamanda öykülerin arasına serpiştirilmiş alıntılar ve göndermelerin olduğu görülmektedir.

Alanyazın incelendiğinde kök değerler konusunda birçok çalışma yapıldığı söylenebilir (Akay, 2018; Akkaya, 2014; Aktaş ve Beldağ, 2017; Arslan ve Elma, 2022; Bulut, 2021; Gürgil, Kılcan, Kılıçoğlu ve Kurtoğlu, 2019; Kaplan ve Peker, 2022a; Kaplan ve Peker, 2022b; Kaplan ve Peker, 2022c; Kaplan ve Peker, 2022d; Karagöz, 2017; Kardaş ve Cemal, 2017; Kardaş, Kaya ve Görmez, 2022; Kavan ve Akın, 2018; Kılcan, 2016; Kılcan, 2020; Kocaoğlu ve Kana, 2022; Köksal, Yaylacı, Yel, Erbaş ve Kılcan, 2022; Kurudayıoğlu ve Şahin, 2020; Özbaşı, 2020; Sarıkaya ve Aydeniz, 2021; Sayır, 2022; Sever, Memiş ve Sever, 2015; Soyuçok, 2022). Ancak Balkanika Edebiyat Ödülü almış eserlerde kök değerlerin incelendiği herhangi bir çalışma bulunmadığı ve çalışmanın alanyazına bu yönüyle katkı sunacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla bu bağlamda araştırma ilk olması bakımından önem taşımaktadır. Çalışmanın amacı, Balkanika Edebiyat Ödüllü Murat Özyaşar'ın yazdığı 'Sarı Kahkaha' öyküsünün 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan on kök değer bağlamında incelenmesidir. Bu bağlamda Murat Özyaşar'ın "Sarı Kahkaha" adlı eserinde 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan kök değerlerin dağılımı nasıldır?" sorusuna yanıt aranmıştır.

2. Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın desenine, araştırma nesnesine, verilerin toplanmasına ve verilerin analizine yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Deseni

Bu çalışmada, 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan "kök değerlere" Murat Özyaşar'ın "Sarı Kahkaha" adlı eserinde ne ölçüde yer verildiğini belirlemek amacıyla nitel araştırma deseni kullanılmıştır. Nitel araştırmalar, "gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırmalardır" (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

2.2. Araştırma Nesnesi

Bu çalışmada, çalışma materyali Murat Özyaşar'ın 2016 yılında Doğan Egmont Yayıncılık tarafından basılan "Sarı Kahkaha" eseridir. İlgili eser 10 öyküden oluşmaktadır. Kitapta bulunan öykü isimleri ve sayfa aralıkları aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 1: Eserdeki Öykülere Ait Bilgiler

Sıra	Öykü Adı	Bulunduğu Sayfa Aralığı
1	Kepenk	13-21
2	Yan	21-31
3	Kâmil	33-33
4	Felç	33-45
5	Altıotuzbeş	45-57
6	İsmin Halleri	57-69
7	Yasak Bölge	69-83
8	Kriz	83-89
9	Kalan	89-99
10	Yumru	99

2.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler doküman incelemesi tekniğiyle elde edilmiştir. "Nitel araştırmalarda önemli bir veri kaynağı olan doküman analizi tekniği önceden oluşturulan kayıt ve belgelere dayalı olarak

verilerin toplanmasıdır” (Ocak, 2019: 242). Doküman incelemesi tekniğinde belirlenen amaç kapsamında verilerin toplanmasına imkân tanıyan yazılı, sözlü ve görsel materyaller kullanılabilir (McMillian ve Schumacher, 2010). Bu bağlamda çalışmada yazılı ve görsel bir materyal olan bir doküman verilerin toplanma kaynağını oluşturmaktadır.

Bu araştırmada Murat Özyaşar’ın eseri öncelikle araştırmacılar tarafından okunmuş, daha sonra eserler 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda yer alan on kök değer bağlamında taranmıştır. Eserlerde yer verilen değer ifadeleri her hikâyede ayrı ayrı sınıflandırılarak kullanım sıklıkları belirlenmiştir. Daha sonra elde edilen veriler uzman görüşleri doğrultusunda değerlendirilerek “adalet” , “dostluk” , “dürüstlük” , “öz denetim” , “sabır” , “saygı” , “sevgi” , “sorumluluk” , “vatanseverlik” ve “yardımseverlik” başlıkları altında sunulmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırmada eserde yer alan kök değerlerin analiz edilmesi için nitel veri analiz tekniklerinden betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniğinde “elde edilen veriler daha önceden belirlenen tema ve kodlara göre yorumlanır. Yine, verilerin elde edildiği kaynaklardan doğrudan alıntılara yer verilebilir” (Yıldırım ve Şimşek, 2018). “Sarı Kahkaha “eserinde bulunan 10 hikâye kök değerler açısından ayrı ayrı incelenmiş, kök değerler ve bu değerlere ait frekanslar tablolar hâlinde verilmiştir. Kök değerler ile ilgili analizler tabloların sonunda verilmiştir. Hikâyelerdeki kök değer örnekleri sayfa numaraları ile eserden alıntılanıp verilmiştir.

Çalışmanın ihtiyaç duyulan her aşamasında uzman görüşlerinden de yararlanılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak amacıyla kodlayıcılar arası uyuma bakılmıştır. Bu amaçla, araştırmacılar ile alan uzmanı bir başka araştırmacı, ilk 2 öyküyü incelemiş ve bu öykülerde yer alan kök değerler ayrı ayrı kodlanmıştır. Bir sonraki adımda ise Miles ve Huberman (2019) formülü uygulanmış ve araştırmacılar arasındaki uyumun %80 oranında olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın kalan kısmında araştırmacılar öykülerde yer alan kök değerleri kodlama işlemini sürdürmüşlerdir.

3. Bulgular

Araştırmanın bu bölümünde ulaşılan bulgulara yer verilmiştir.

Eserin ilk metni olan “Kepen” öyküsünde yer alan kök değerler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: “Kepen” Öyküsünde Yer Alan Kök Değerler

Kök Değer	f	Yer Aldığı Sayfa Numarası
Saygı	8	13, 14, 15, 16, 19
Yardımseverlik	7	13, 15, 17, 18, 19, 20
Dostluk	6	13, 14, 16
Sevgi	6	14, 15, 18, 19
Dürüstlük	5	14, 20
Sabır	5	13, 14, 20
Sorumluluk	4	13, 15, 19, 20
Adalet	1	18
Vatanseverlik	-	-
Öz denetim	-	-
Toplam	42	

Tablo 2’ye göre Murat Özyaşar’ın “Sarı Kahkaha” adlı eserinin ilk öyküsü olan “Kepen” öyküsünde en fazla yer verilen kök değer saygı (f=8) değeridir. Bu değeri yardımseverlik (f=7), dostluk ve sevgi (f=6), dürüstlük ve sabır (f=5), sorumluluk (f=4) ve adalet (f=1) izlemektedir. Bu öyküdeki değerlerin kullanım sıklığı 42’dir. “Vatanseverlik” ve “öz denetim” kök değerleri ise bu öyküde tespit edilmemiştir.

Aşağıda bu öyküde bulunan kök değerler ile ilgili örnekler sayfa numaraları ile verilmiştir.

“Adına Mecburiyet Caddesi dediğimiz, şehrin gezilebilir tek caddesinde baştan sona, sondan başa belki on belki de yirmi tur attıktan sonra canımız iyice sıkıldı.” (s. 13 - Sabır)

“Sonra garsonlar telaşla topladı kaşıkları, tasları, tabakları.” (s. 19 - Sorumluluk)

“Eğilip nefes olmak istedim ona...” (s. 20 - Yardımseverlik)

“Karla birlikte yumuşar birazdan, pervazlara kuşlar için ekmek ufalıyor bir kadın.” (s. 8 - Yardımseverlik - Sevgi)

Eserin ikinci metni olan “Yan” öyküsünde yer alan kök değerler Tablo 3’te verilmiştir.

Tablo 3: “Yan” Öyküsünde Yer Alan Kök Değerler

Kök Değer	f	Yer Aldığı Sayfa Numarası
Sabır	5	21, 22, 23, 28, 29
Öz denetim	5	25, 27, 28
Yardımseverlik	4	21, 25, 26, 27
Sevgi	3	22, 25
Sorumluluk	2	24, 27
Dostluk	2	25
Saygı	2	24, 26
Dürüstlük	1	27
Vatanseverlik	-	-
Adalet	-	-
Toplam	24	

Tablo 3’e göre eserin ikinci öyküsü olan “Yan” metninde en fazla yer verilen kök değer sabır ve öz denetim (f=5) değerleridir. Bu değeri yardımseverlik (f=4), sevgi (f=3), sorumluluk, saygı ve dostluk (f=2) dürüstlük (f=1) izlemektedir. Bu öyküdeki değerlerin kullanım sıklığı 24’tür. “Vatanseverlik” ve “adalet” kök değerleri bu öyküde tespit edilmemiştir.

Aşağıda bu öyküde tespit edilen kök değerler ile ilgili örnekler sayfa numaralarıyla verilmiştir.

“Bırak gevezeliği” dedim, “özledim, hadi çık.” (s. 22 - Sevgi)

“Öğrenilmiş bir hürmetle uğurluyor herkesi: “Benim başım gözüm üstüne! Başın gözün var olsun!” (s. 24 - Saygı)

“...Git Mehmed Usta sana biraz ateş versin’ demiş.... git bir kap getir öyle vereyim sana ateş,...” (s. 27 - Yardımseverlik)

Eserin üçüncü metni olan “Kamil” öyküsünde yer alan kök değerler Tablo 4’te verilmiştir.

Tablo 4: “Kamil” Öyküsünde Yer Alan Kök Değerler

Kök Değer	f	Yer aldığı sayfa numarası
Dostluk	1	31
Adalet	-	-
Dürüstlük	-	-
Öz denetim	-	-
Sabır	-	-
Saygı	-	-
Sevgi	-	-
Sorumluluk	-	-
Vatanseverlik	-	-
Yardımseverlik	-	-
Toplam	1	

Tablo 4’te eserin üçüncü öyküsü olan “Kamil” metninde bulunan kök değerlere yer verilmiştir. Bu öykü sadece 5 satırdan oluşmaktadır. Bu bağlamda öyküde sadece dostluk (f=1) değeri tespit edilmiştir. Diğer kök değerler tespit edilmemiştir.

Öyküde bulunan kök değer ile ilgili örnek şu şekildedir:

"Kâmil, bu kadar mıydı senin derdin?"

"Niye, n'oldu ki?" "Dün gece seni aradım cepten."

"Ee?"

"Telefonunu annen açtı, 'Kâmil uyuyor' dedi." "Ee, ne var bunda? ..." (s. 31 - Dostluk)

Eserin dördüncü metni olan "Felç" öyküsünde yer alan kök değerler Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: "Felç" Öyküsünde Yer Alan Kök Değerler

Kök Değer	f	Yer Aldığı Sayfa Numarası
Yardımseverlik	7	35, 37, 38, 40, 41, 43
Dostluk	6	37, 38, 39, 40, 41
Sevgi	4	33, 36, 41
Sorumluluk	3	33, 36
Dürüstlük	2	33, 37
Sabır	2	35, 36
Adalet	1	34
Öz denetim	1	33
Saygı	1	34
Vatanseverlik	-	-
Toplam	27	

Tablo 5'te eserin dördüncü öyküsü olan "Felç" metninde en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik (f=7) olduğu görülmektedir. Bu değeri dostluk (f=6), sevgi (f=4), sorumluluk (f=3), dürüstlük ve sabır (f=2), adalet, öz denetim ve saygı (f=1) değerleri izlemektedir. Öyküdeki değerlerin kullanım sıklığı 27'dir. "Vatanseverlik" kök değeri bu öyküde tespit edilmemiştir.

Aşağıda, öyküde yer alan kök değerler ile ilgili örnekler sayfa numaraları ile verilmiştir.

"...Tek kelimeyle "âşıktım" ona. Hem yakıştırıyorlardı bizi, beni ve onu ..." (s. 34 - Sevgi)

"...dert ortağım, annemin el ayak işlerine de yardım eden teyzem kızı..." (s. 35 -Yardımseverlik)

"Ben de öğrendim, öğreneli çok oldu: Herkesi ve her şeyi göbek hizasında gördüğüm bir dünyada yaşadığımı" (s. 36 - Sabır)

"Biz gene kalakaldık, bize Alman malı oyuncaklar, elbiseler, tuhaf tuhaf aletler kaldı. Ara ara oranın parasından gönderdi." (s. 36 - Sorumluluk)

"...iç cebindeki gazeteye sarılmış kırmızı gülü verdi bana." (s. 38 - Dostluk, Yardımseverlik)

Eserin beşinci metni olan "Altıotuzbeş" öyküsünde yer alan kök değerler Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: "Altıotuzbeş" Öyküsünde Yer Alan Kök Değerler

Kök Değer	f	Yer Aldığı Sayfa Numarası
Sevgi	6	49, 50, 52, 54
Yardımseverlik	6	49, 50, 54
Sorumluluk	3	50, 52, 53
Dostluk	2	51, 54
Adalet	-	-
Dürüstlük	-	-
Öz denetim	-	-
Sabır	-	-
Saygı	-	-
Vatanseverlik	-	-

Toplam	17
---------------	-----------

Tablo 6'da "Sarı Kahkaha" adlı eserin beşinci öyküsü olan "Altıotuzbeş" metninde en fazla yer verilen kök değerinin sevgi ve yardımseverlik (f=6) değerleri olduğu görülmektedir. Bu değeri sorumluluk (f=3), dostluk (f=2) izlemektedir. Öyküdeki değerlerin kullanım sıklığı 17'dir. Öyküde "adalet", "dürüstlük", "öz denetim", "sabır", "saygı" ve "vatanseverlik" kök değerleri tespit edilmemiştir.

Aşağıda, öyküde bulunan kök değerler ile ilgili örnekler sayfa numaraları ile verilmiştir.

"Kollarından, bacaklarından tuttuğumuz gibi dereye sokup çıkardık, sokup çıkardık. Parmağımızı ağzına sokup kusturmaya çalıştık. Zehirden başka bir şey kusmadı. Islak halde yere uzattık." (s. 49 - Sevgi, Yardımseverlik)

"O akşam ilk defa inandık Altıotuzbeş'e." (s. 51 - Dostluk)

"İşe gidip geldim; eve ekmek, eve tuz, eve makarna, durmadan çalıştım." (s. 52 - Sorumluluk, Sevgi)

"Gecenin bir vakti koluna girdim, tir tir titriyordu. Koğuşa kadar götürdük, kapıyı tekmeleyip yolladık içeri. Sonra geri geldi. Arkamızdan seslendi, "Durun" dedi. Hepimizi tek tek kucakladı, hüngür hüngür ağladı. "Bu gece sondu, hakkınızı helal edin" dedi." (s. 54 -Dostluk, Sevgi, Yardımseverlik)

Eserin altıncı metni olan "İsmin Halleri" öyküsünde yer alan kök değerler Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7: "İsmin Halleri" Öyküsünde Yer Alan Kök Değerler

Kök Değer	f	Yer Aldığı Sayfa Numarası
Sabır	7	60, 61, 63, 64, 65, 66, 67
Sevgi	5	60, 61, 62, 66
Sorumluluk	3	60, 61
Yardımseverlik	3	60, 61, 62
Vatanseverlik	2	60, 61
Dostluk	2	66
Saygı	1	65
Dürüstlük	1	62
Öz denetim	-	-
Adalet	-	-
Toplam	24	

Tablo 7'ye göre "Sarı Kahkaha" adlı eserin altıncı öyküsü olan "İsmin Halleri" metninde en fazla yer verilen kök değeri sabır (f=7) değeridir. Bu değeri sevgi (f=5), sorumluluk (f=3), yardımseverlik (f=3) vatanseverlik ve dostluk (f=2), saygı ve dürüstlük (f=1) değerleri izlemektedir. Bu öyküdeki değerlerin kullanım sıklığı 24'tür. "Adalet" ve "öz denetim" kök değerleri bu öyküde tespit edilmemiştir.

Aşağıda, öyküde bulunan kök değerler ile ilgili örnekler sayfa numaraları ile verilmiştir.

"Atadan kalma, yadigâr, kulağımda eşsiz bir küpe. Seninki kader değil, felek." (s. 60 - Vatanseverlik)

"İlaç olsun diye kapı kapı dolaştırmış seni annen." (s. 60 - Sabır, Sevgi, Sorumluluk, Yardımseverlik)

"Bilmem kaç bin yıllık gelenek. İnip Dicle'nin kıyısına, mektuplar atmış nehre. Dilek mektupları. İşte mürekkebin ve terkinin o günden beridir suya yazılmıştır senin." (s. 61 -Vatanseverlik)

"Bu böyle sürgit devam ededursun, kaç kere ismin değiştirilmiş, kaç evliyanın daha kapısına varmışsınız, bilmiyor, hatırlamıyorsun." (s. 63 - Sabır)

"Yeni açmış bir gül, huzuruna çıkmış gibi o gülün, eğildim de baktım. Kırk düğmem olsa kırkını da ilikleyeceğim. Saydım dikenlerini, tam otuz üç tane. Israrla açmak istiyor bu dünyaya. Bu gülün kararlılığına inanmak istedim." (s. 65 - Saygı, Sabır)

Eserin yedinci metni olan "Yasak Bölge" öyküsünde yer alan kök değerler Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: "Yasak Bölge" Öyküsünde Yer Alan Kök Değerler

Kök Değer	f	Yer Aldığı Sayfa Numarası
Sabır	4	74, 75, 77, 78
Saygı	4	72, 77, 81
Sevgi	4	72, 77, 81
Öz denetim	3	71, 76, 79
Sorumluluk	3	70, 81
Yardımseverlik	2	76
Dostluk	1	81
Adalet	-	-
Dürüstlük	-	-
Vatanseverlik	-	-
Toplam	21	

Tablo 8'e göre eserin yedinci öyküsü olan "Yasak Bölge" öyküsünde en fazla yer verilen kök değer sabır, saygı ve sevgi (f=4) değerleridir. Bu değeri öz denetim ve sorumluluk (f=3), yardımseverlik (f=2), dostluk (f=1) kök değerleri izlemektedir. Bu kök değerlerin kullanım sıklığı 21'dir. "Adalet", "dürüstlük" ve "vatanseverlik" kök değerleri ise bu öyküde tespit edilmemiştir.

Aşağıda bu öyküde yer alan kök değerler ile ilgili örnekler sayfa numaraları ile verilmiştir.

"Dur yapma."

"Arkanda bırakacağın yetimi düşün." "Sakın. Sakın ha!" (s. 70 - Sorumluluk)

"...seni mahrum etti oradan. Sen de sözün hükmü var, dedin, kalktın ..." (s. 72 - Saygı)

"Uzun sürmüş bir yolculukta, kendinden geçip kendine varırken, ara ara gözlerini açar ya insan, öyle yorgun öyle ağır, ağır ve yorgun kalktı gözkapakların. Bir kuşun kanat çırpışları gibiydi kirpiklerin. Azar azar uyanıyordun böyle olunca." (s. 74 - Sabır)

"Bekçiler selam verdi, elinle göğsüne aldın selamlarını." (s. 77 - Saygı)

"...senin de ayak izlerin çıkar diye basmaya korktuğun halı..." (s. 79 - Özdenetim)

"... vaktiyle sen de bana çok baktın baba, büyüttün bu yaşa erdirdin beni ..." (s. 81 - Sorumluluk)

Eserin sekizinci metni olan "Kriz" öyküsünde yer alan kök değerler Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: "Kriz" Öyküsünde Yer Alan Kök Değerler

Kök Değer	f	Yer Aldığı Sayfa Numarası
Yardımseverlik	4	85, 86, 87, 88
Sorumluluk	3	85
Öz denetim	2	83, 84
Sabır	1	83
Sevgi	1	85
Adalet	-	-
Dostluk	-	-
Dürüstlük	-	-
Saygı	-	-
Vatanseverlik	-	-
Toplam	11	

Tablo 9'a göre Murat Özyaşar'ın "Sarı Kahkaha" adlı eserinin sekizinci öyküsü olan "Kriz" öyküsünde en fazla yer verilen kök değer yardımseverlik (f=4) değeridir. Bu değeri sorumluluk (f=3), öz denetim (f=2), sabır ve sevgi (f=1) kök değerleri izlemektedir. Bu kök değerlerin kullanım sıklığı 11'dir. "Adalet", "dostluk", "dürüstlük", "saygı", "vatanseverlik" kök değerleri bu öyküde tespit edilmemiştir.

Aşağıda bu öyküde yer alan kök değerler ile ilgili örnekler sayfa numaraları ile verilmiştir.

"Uzakta, buranın çok uzağında, sevgilim ışıklar içinde beni bekliyordu." (s. 83 - Sabır)

"Çaresiz, dizlerimi kırıp oturdum. Mecburiyetin karşısına adımları, babamın el yazısıyla kendim yazdım. Çekip gidemezdim, çünkü biliyordum artık, babasız evlerin kapısı ancak avluya kadar açılır. Vaktiyle tekme tokat olan avlu, kilitti artık bana. Ceketimi alıp çıkamazdım öyle..." (s. 85 - Sorumluluk)

"Kız kardeşlerimden büyüğü, hazırmış zaten "evin annesi" olmaya. Başladı tencereyi kaynatmaya, düğümleri çözmeye, söküklere dikmeye." (s. 85 - Sorumluluk, Sevgi ve Yardımseverlik)

"Ama baba çiçekleri koparırsan arılar evini bulamaz." (s. 88 - Yardımseverlik)

Eserin dokuzuncu metni olan "Kalan" öyküsünde yer alan kök değerler Tablo 10'da verilmiştir.

Tablo 10: "Kalan" Öyküsünde Yer Alan Kök Değerler

Kök Değer	f	Yer Aldığı Sayfa Numarası
Sevgi	9	90, 91, 92, 93, 95, 97
Yardımseverlik	5	90, 91, 92, 93, 95
Sorumluluk	4	91, 92, 95, 97
Sabır	2	89, 90
Dostluk	2	89, 97
Saygı	1	92
Adalet	-	-
Dürüstlük	-	-
Öz denetim	-	-
Vatanseverlik	-	-
Toplam	23	

Tablo 10'a göre Murat Özyaşar'ın "Sarı Kahkaha" adlı eserinin dokuzuncu öyküsü olan "Kalan" öyküsünde en fazla yer verilen kök değer sevgi (f=9) değeridir. Bu değeri yardımseverlik (f=5), sorumluluk (f=4), sabır ve dostluk (f=2) saygı (f=1) kök değerleri izlemektedir. Bu kök değerlerin kullanım sıklığı 23'tür. "Adalet", "dürüstlük", "öz denetim" ve "vatanseverlik" kök değeri bu öyküde tespit edilmemiştir.

Aşağıda bu öyküde yer alan kök değerler ile ilgili örnekler sayfa numaraları ile verilmiştir.

"Bir yokuştan ağır ağır iner gibi, ipliği iğneyle çözer gibi, tane tane anlatırdı." (s. 90-Sabır)

"Sabahına saçlarımı örer, siyah önlüğümün düğmelerini ilikler, gocuğumun fermuarını çeker, dolağımı boynuma dolar, "Kışın kırındayız, dikkat et, üşütme" der, Zazaca dünyanın en güzel duasını ederdi bana: "Heqtoqedîmkerosirraserdinenêroserêto" ("Hak seni kadim eylesin, esintinin soğukluğu başına değmesin.") diyerek hayata, sokağa ve okula gönderirdi beni." (s. 92 - Sevgi, Sorumluluk ve Yardımseverlik)

"Ellerimizi hohluyorduk. Neyse ki biri kalktı, sobaya birkaç parça odun attı. "Birazdan ısınır" dedi öğretmen. Kuş da ısınmış mıdır? Isınmıştır, ısınmıştır." (s. 93 - Yardımseverlik)

“Aradan günler geçti, günler zaman oldu, benim aklım kaç gündür, bir hayli zamandır peri kardeşimde.” (s. 97 - Sevgi)

Eserin onuncu metni olan “Yumru” öyküsünde yer alan kök değerler Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11: “Yumru” Öyküsünde yer alan kök değerler

Kök Değer	f	Yer Aldığı Sayfa Numarası
Öz denetim	1	98
Sorumluluk	1	98
Dürüstlük	-	-
Adalet	-	-
Sabır	-	-
Saygı	-	-
Sevgi	-	-
Dostluk	-	-
Vatanseverlik	-	-
Yardımseverlik	-	-
Toplam	2	

Tablo 11’e göre Murat Özyaşar’ın “Sarı Kahkaha” adlı eserinin onuncu öyküsü olan “Yumru” öyküsünde en fazla yer verilen kök değer öz denetim ve sorumluluk (f=1) değerleridir. “Dürüstlük” , “adalet” , “sabır” , “saygı” , “sevgi” , “dostluk” , “vatanseverlik” ve “yardımseverlik” kök değerlerine bu öyküde yer verilmemiştir.

Aşağıda öyküde bulunan ve hem özdenetim hem de sorumluluk kök değerlerine uygun olduğu saptanan örnek sunulmuştur.

“Tam vazgeçecekken, onun birbirini feci kırmış iki diliyle söylersem: Dili geldi, tesellisi düştü, kendine yazığı geldi.” (s. 98)

Eserin genelindeki kök değerlerin dağılım sayısı Tablo 12’de verilmiştir.

Tablo 12: “Sarı Kahkaha” Eserindeki Kök Değerlerin Dağılım Sayısı

Sıra	Kök Değerler	f
1	Sevgi	38
2	Yardımseverlik	38
3	Sabır	26
4	Sorumluluk	26
5	Dostluk	22
6	Saygı	17
7	Öz denetim	12
8	Dürüstlük	9
9	Adalet	2
10	Vatanseverlik	2
	Toplam	192

Tablo 12 incelendiğinde Murat Özyaşar’ın “Sarı Kahkaha” eserinde kök değerlerin toplam 192 defa kullanıldığı tespit edilmiştir. Eserde en fazla sevgi ve yardımseverlik (f=38) değerine yer verilmiştir. Bu değeri sabır ve sorumluluk (f=26), dostluk (f=22), saygı (f=17), öz denetim (f=12), dürüstlük (f=9) kök değerleri izlemektedir. En az yer verilen kök değerlerin ise adalet ve vatanseverlik (f=2) olduğu tespit edilmiştir.

4. Sonuç ve Tartışma

Değerler eğitiminin bireylere kazandırılmasında edebî eserler etkili bir materyaldir. Edebî eserler, oluştukları toplumun inancını, töresini, geleneğini, örf ve âdetini içinde barındırır. Edebî eserlerin bu özelliği onların değer aktarımındaki rolünün önemli göstergelerindedir (Kardaş, 2018). Hem

ahlaki açıdan hem toplumsal normlar bakımından önemli bir yere sahip olan değerlerin ilk öğrenildiği yer ailedir. Kaplan ve Peker'e göre (2022a) de bireye değer eğitimi sunan ilk kurum ailedir. Fakat sosyal bir varlık olan insanların değerleri sadece aile içerisinde yeterince öğrenemeyeceği açıktır. Bu durumda bireylere değerlerin edebî eserlerle ve eğitim yoluyla öğretilmesine duyulan ihtiyaç günümüzde artmaktadır.

MEB 2018'de bazı derslerin öğretim programlarını yenilemiş ve bu programlara 'değerlerimiz' başlığı altında ortak bir bölüm eklemiştir. Bu başlık altında "dostluk, dürüstlük, adalet, sabır, saygı, sevgi, öz denetim, vatanseverlik, yardımseverlik, sorumluluk" olmak üzere on kök değer yer almıştır. Çalışmada Murat Özyaşar'ın ilk basımı 2015 yılında yayımlanan "Sarı Kahkaha" isimli eseri de bu amaç doğrultusunda ele alınmıştır.

Çalışmada araştırma nesnesi olarak ele alınan ve 10 farklı hikâyenin yer aldığı eserde 2019 Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda yer alan tüm değerlerin geçtiği tespit edilmiştir. Bu durum eserin Türkçe Dersi Öğretim Programında yer alan kök değerlere ait örnekleri içermesi nedeniyle değerlerin kazandırılması konusunda başvurulabilecek bir kaynak olduğunu göstermektedir. 10 farklı öykünün işlendiği eserde öykülerin tamamında yer alan değer bulunmamaktadır. En fazla işlenen değer 9 farklı öyküde geçen sorumluluk kök değeridir. Yardımseverlik, dostluk ve sevgi kök değerleri 8 farklı öyküde geçmektedir. Adalet ve vatanseverlik kök değerleri ise sadece birer öyküde geçmektedir. Bu sonuç bütün kök değerlerin eserde yer aldığını ancak dengeli dağılmadığını göstermesi açısından önemlidir. Nitekim alanyazında değerler eğitimi ve kök değerler konusunda yapılan çalışmaların çoğunda değerlerin dengeli dağılım göstermediği sonucuna ulaşılmıştır (Bulut, 2021; Durhat ve Ökten, 2020; Güçlü, 2019; Kaplan ve Peker, 2022b; Köksal, vd., 2022; Oğuz Haçat ve Demir, 2020).

Sarı Kahkaha eserinde işlenen kök değerlerin sıklık sayısı 192'dir. Eserde en fazla yer verilen kök değerler sevgi ve yardımseverlik (f=38) değerleridir. Eken ve Öksüz'ün (2019) yaptığı çalışmada da 'sevgi' değeriyle birlikte 'yardımseverlik' değerine de çok sık değinildiği tespit edilmiştir. Çalışmada bu değerleri sabır ve sorumluluk (f=26), dostluk (f=22), saygı (f=17), öz denetim (f=12), dürüstlük (f=9) kök değerleri izlemektedir. Eserde bütün kök değerlerine yönelik örnekler bulunsa da "metinlerin içerisinde aynı anda birden fazla kök değere yer vermektense bütün metinlere kök değerlerin eşit düzeyde dağıtılması önerilmektedir" (Durhat ve Ökten, 2020). Çalışmada en az tespit edilen kök değerler adalet ve vatanseverlik (f=2) kök değerleridir. Vatanseverlik "insanların elde ettikleri sevgilerden toplumları, kültürleri ve kültür çevrelerini birleştirecek potansiyele sahip olan sosyolojik ve sosyal sevgi" olarak tanımlanmaktadır (Ergen, 2006). Böylesine önemli bir değer eserde daha fazla yer alması gerekmektedir ancak alanyazında kök değerler konusunun işlendiği birçok çalışmada da adalet ve vatanseverlik kök değerlerinin en az işlenen değerler olduğu belirlenmiştir (Bulut, 2021; Calp ve Kaplan, 2021; Dilek, 2017; Durhat ve Ökten, 2020; Karagöz, 2017; Sarıkaya ve Aydeniz, 2021). Bu çalışma öykü türündeki bir eserin kök değerler açısından incelenmesini kapsamaktadır. Ancak farklı türde eserlerin de kök değerler bağlamında incelendiği çalışmalarda da vatanseverlik kök değerinin en az işlendiği görülmektedir. Kaplan ve Peker (2022b) "Yeni İstanbul Türkçe Öğretim Seti'nin Kök Değerler Açısından İncelenmesi" isimli çalışmalarında en az yer verilen kök değer vatanseverlik kök değeri olduğunu tespit etmişlerdir. Abdullatif ve Kırkkılıç (2021) bir çocuk romanını kök değerler bağlamında inceledikleri çalışmalarında söz konusu eserde vatanseverlik değerine hiç yer verilmediğini belirtmişlerdir. Kasap (2019), Bekir Yıldız'ın çocuk kitaplarında kök değerleri incelediği çalışmasında en az yer verilen değer vatanseverlik kök değeri olduğunu tespit etmiştir. Ancak bu sonuç bütün türlerdeki eserler için geçerli değildir. Eserin konusu ve işleniş şekli kök değerlerin

varlığını farklı kılmaktadır. Söz gelimi Miçooğulları (2021) 8. sınıf Türkçe ders kitabını kök değerler bağlamında incelediği çalışmasında ilgili ders kitabında en fazla işlenen kök değerlerden birinin vatanseverlik olduğunu tespit etmiştir. Yılmaz (2018) Aytül Akal'ın çocuk romanlarını bu konu bağlamında incelediği çalışmasında eserde en fazla adalet kök değerine yer verildiğini belirlemiştir.

Sarı Kahkaha eserinde sevgi ve yardımseverlik en çok işlenen değerler olarak göze çarpmaktadır. Yardımseverlik “olanaklarını başkaları için işe koşmak, güç durumda olan kişilere yardımcı olmak, ihtiyacı olan bireylere yardımda bulunmak, toplumsal kuruluşlara bağlılıkta bulunmak, işbirliğinin ve aidiyet duygusunun ortaya çıkardığı bir durumdur.” (Aktepe, 2010: 67) Bu açıdan yardımseverlik kök değerine fazla sayıda yer verilmesinin önemli bir bulgu olduğu söylenebilir. Sevgi, sadece insana ait bir duygu değildir. Yeryüzündeki canlıların tamamında sevgi duygusu bulunmaktadır. İnsanlar birbirlerine ve çevrelerindeki diğer canlılara karşı sevgi duygusunu taşıyabilmektedir. Bu bağlamda düşünüldüğünde “Sarı Kahkaha” eserinde sevgi kök değeri genellikle insan sevgisi bağlamında ele alınmıştır. Alanyazın tarandığında değer eğitime yönelik araştırmaların önemli bir kısmında da en fazla işlenen değerlerin başında “sevgi” değerinin işlendiği görülmektedir (Abacı, 2018; Aydoğdu ve Alkan, 2020; Batur ve Yücel 2012; Eker ve Yıldırım, 2017; Ergül Özkul, 2019; Erol, 2014; Gümüş, 2017; Karagöz, 2017; Kumbasar, 2011; Kurtoğlu, 2019; Kuru ve Keklik, 2016; Otmar ve Erdem, 2019; Özay, 2019; Özbaşı, 2020; Topbaş, 2015; Yılmaz, 2018). Çalışmada ulaşılan bu sonucun alanyazındaki birçok çalışmanın sonucuyla örtüşmesi önemli bir bulgudur.

Eserde az geçen kök değerlerden biri de “dürüstlük”tür. Söz konusu eserde en fazla işlenen kök değerin sevgi (insan sevgisi) olduğu düşünüldüğünde bu bulgunun oldukça dikkat çekici olduğu söylenebilir. Nitekim insan sevgisinin olduğu yerde dürüstlüğün de ön planda olması beklenmektedir. Alanyazındaki kimi eserlerde dürüstlük değerinin az işlendiği (Eken ve Öksüz, 2019; Kaplan ve Peker, 2022b; Özbaşı, 2020; Toz ve Senek, 2018) kimi eserlerde ise fazla işlendiği (Bulut, 2021; Kaplan ve Peker, 2022a) tespit edilmiştir.

Ulaşılan sonuçlardan hareketle Murat Özyaşar'a ait “Sarı Kahkaha” adlı eserin kök değerlerin bireylere kazandırılmasına katkıda bulunabileceği düşünülmektedir. Alanyazın incelendiğinde Balkanika Edebiyat Ödülü almış eserlerin değerler eğitimi ve kök değerler bağlamında incelenmediği saptanmıştır. Bu yüzden bu eserlerin değerler eğitimi, kök değerler ve farklı konular bağlamında incelenmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Abacı, E. (2018). Behiç Ak'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ veri tabanında erişildi](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/veri-tabanında-erişildi) (Erişim No: 528121).
- Abdullatif, H. B. ve Kırkkılıç, H. A. (2021). Yeşim Saygın Armutak'ın "Bataklığın Kıyısındaki Ev" adlı çocuk romanının kök değerler açısından incelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7 (2) , 110-128.
- Akay, İ. (2018). Ahmet Yılmaz Boyunağa'nın çocuk romanlarında yer alan kök değerler. *Electronic Turkish Studies*, 13(28).
- Akhan, N. E., Subaşı, E. ve Açıl, F. B. (2020). Öğretmen adaylarının kök değerlere ilişkin görüşleri. *Eğitim ve Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 3(2), 115-134.
- Akkaya, N. (2014). Keloğlan masallarında yer alan değerlerin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 312- 324.
- Aktaş, E. ve Beldağ, A. (2017). Kalila and Dimnaas one of the traditional antecedents of modern classifications of values. *International Education*, 10(3), 46-53.
- Aktepe, V. (2010). İlköğretim 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde "yardımseverlik" değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi. (Yayımlanmamış doktora tezi). [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ veri tabanında erişildi](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/veri-tabanında-erişildi) (Erişim No: 279645).
- Arslan, A. ve Elma, M. (2022). İlkokul öğrencilerinin değerlere bakış açılarının kök değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 20(44), 385-416.
- Aydoğdu, H. ve Alkan, E. (2020). Değerler eğitimi ve Behiç Ak'ın Tavşan Dişli Bir Gözlemcinin Notları'nda sevgi. *Milli Eğitim Dergisi*, 49(226), 185-204.
- Batur, Z. ve Şaşmaz, E. (2020). Türkiye ve yurt dışında okutulan Türkçe ders kitaplarının değerler bakımından karşılaştırılması. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi*, 3(8), 566-582.
- Batur Z. ve Yücel Z. (2012). Ahmet Efe'nin çocuk hikâyelerinde değer eğitimi ve hikâyelerin Türkçe eğitime katkısı. *Turkish Studies*, 7(4), 1031-1049.
- Bulut, K. (2021). Ayla Kutlu'nun 'Merhaba Sevgi' adlı çocuk romanının değerler eğitimi ve on kök değer açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (57), 248-272.
- Calp, M. ve Kaplan, C. (2021). Samed Behrengi'nin Sevgi Masalı, Bir Şeftali Bin Şeftali ve Kel Güvercinci adlı öykülerinin kök değerler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 19(42), 39-72.
- Dilek, A. (2017). Feridun Oral'ın resimli hikâye kitaplarındaki değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(33), 61-86.
- Durhat, G. ve Ökten, C. E. (2020). Kök değerlerin ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki erdemler temasıyla ilişkisi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 8(3), 675-693.
- Eken, N. T. ve Öksüz H. İ. (2019). İlkokul (1-4) Türkçe ders kitaplarındaki hikâyeye edici metinlerin Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler bakımından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 384-401.
- Eker, C. ve Yıldırım, K. (2017). Değerler eğitimi açısından Ziya Gökalp'e ait "Altın Işık" adlı eserin incelenmesi. *Karaelmas Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(1), 30-38.
- Ergen, G. (2006). Eleştirel-bilinçli sevgi eğitimi. *Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(12), 144-152.
- Ergül Özkul, Z. (2019). Haldun Taner'in öykülerinde tespit edilen değerlerin Türkçe öğretim programında (1-8. sınıf) yer alan kök değerlerle uyumu. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ veri tabanında erişildi](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/veri-tabanında-erişildi) (Erişim No: 543190).
- Erol, E. E. (2014). Tarık Buğra'nın hikâyelerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ veri tabanında erişildi](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/veri-tabanında-erişildi) (Erişim No: 385981).
- Güçlü, H. (2019). Sosyal bilgiler ders kitaplarının değerler eğitimi açısından değerlendirilmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ veri tabanında erişildi](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/veri-tabanında-erişildi) (Erişim No: 579934).
- Gümüş, S. (2017). Değerler eğitimi bağlamında Aytül Akal'ın çocuk romanlarının analizi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). [https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/ veri tabanında erişildi](https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/veri-tabanında-erişildi) (Erişim No: 469613).
- Gürgil, F., Kılcan, B., Kılıçoğlu, G. ve Kurtoğlu, F. S. (2019). Hünkar Hacı Bektaş Veli Velayetnamesi'nin kök değerler açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 8(1), 446-461.
- Kaplan, H. ve Peker, S. (2022a). Kök değerler eğitimi açısından Özbek masalları. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi (AKEF) Dergisi*, 4(2), 426-444.

- Kaplan, H. ve Peker, S. (2022b). Yeni İstanbul Türkçe öğretim seti'nin kök değerler açısından incelenmesi. Köksal, O., Öztürk, N. P., Dolmacı, M (Ed.), Dil, Edebiyat ve Çeviri Çalışmaları (s. 31-57) içinde. Konya: Çizgi
- Kaplan, H. ve Peker, S. (2022c). IX. Uluslararası Türk dünyası araştırmaları sempozyumu bildiriler kitabı. H. Koraş ve diğerleri (Ed.), Değerler Eğitimi Açısından Bolu Masalları (s. 475-494) içinde. İstanbul: Çizgi.
- Kaplan, H. ve Peker, S. (2022d). Konya efsanelerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi. Gümüş, H., Alkış, K. M (Ed.), Eğitim Araştırmaları (s. 199-236) içinde Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Karagöz, B. (2017). Naki Tezel'in Türk Masalları adlı kitabının değerler açısından analizi. Ana Dili Eğitimi Dergisi, 5(3), 534-556.
- Kardaş, N. (2018). Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre kitabında yer alan değerlerin incelenmesi. Vankulu Sosyal Araştırmalar Dergisi, 1, 87- 102.
- Kardaş, M. N. ve Cemal, S. (2017). Değerler eğitimi ve Türkçe öğretiminde değer eğitimi üzerine yapılan araştırmalara ilişkin kaynakça denemesi. Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi, 9(16), 383-413.
- Kardaş, S. , Kaya, M. ve Görmez, E. (2022). Her Güne Bir Masal adlı eserin değer iletimi açısından önemi. Kuram ve Uygulamada Sosyal Bilimler Dergisi, 6(2) , 276-302.
- Kasap, N. (2019). Bekir Yıldız'ın çocuk kitaplarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> veri tabanında erişildi (Erişim No: 552535).
- Kavan, N. ve Akın, E. (2018). 6. sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi (Eksen Yayıncılık). International Journal of Social Science, 18(73), 105-122.
- Keklik, S. ve Kuru, H. (2016). Ayşe Yamaç'ın çocuk romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. Iğdır Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (10) , 217-237.
- Kemiksiz, Ö. (2021). Ortaokul Türkçe ders kitaplarındaki "Erdemler" temasında yer alan metinlerde "kök değerler". Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 18(3), 1602-1627.
- Kılcan, B. (2016). Ignác Kúnos'un Kırk Dört Türk Peri Masalı adlı eserinin değerler açısından incelenmesi. Turkish Journal of Education (TURJE), 5(3),82-94.
- Kılcan, T. (2020). Ortaokul öğretmenlerinin öğretim programlarında yer alan kök değerlerin önem sırasına ve eğitimine ilişkin görüşleri. Türkiye Bilimsel Araştırmalar Dergisi, 5(2), 134-145.
- Kocaoğlu, S. ve Kana, F. (2022). Türkçe ders kitabındaki metinlerin Türkçe dersi öğretim programında yer alan kök değerler ve yetkinlikler açısından değerlendirilmesi. Türkçe Eğitimi Araştırmaları-1, 2. Çanakkale: Holistence Publications.
- Köksal, K., Yaylacı, Z., Yel, Ü., Erbaş, S. ve Kılcan, B. (2022). Sosyal Bilimler ders kitaplarının kök değerler açısından incelenmesi. Bayterek Uluslararası Akademik Araştırmalar Dergisi, 5(2), 74-87.
- Kumbasar, E. (2011). Muzaffer İzgü'nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> veri tabanında erişildi (Erişim No: 300398).
- Kurtoğlu, F. S. (2019). Kök değerler açısından Hacı Bektaş Veli'nin eserleri. Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi, (89), 55-70.
- Kurudayıoğlu, M. ve Şahin, S. (2020). Türkçe dersi öğretim programı'nda yer alan kök değerler açısından rafadan tayfa çizgi filminin incelenmesi. Journal of History School (JOHS), 47, 2636-2656.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). Türkçe dersi öğretim programı (İlkokul ve Ortaokul 4, 5, 6 ve 7. Sınıflar). Ankara: MEB Yayınları.
- Mcmillian, H. J. ve Schumacher, S. (2010). Research in education. Boston: Pearson Education.
- Miçooğulları, M. (2021). 8. sınıf Türkçe ders kitabında (2019) yansıtılan kök değerler. Uluslararası Türkçe Öğretimi Araştırmaları Dergisi (UTÖAD), 1(2), 104-127.
- Miles, M. B. ve Huberman, A. M. (2019). Genişletilmiş bir kaynak kitap nitel veri analizi. (S. Akbaba Altun ve A. Ersoy, Çev. ed.). Ankara: Pegem Akademi.
- Ocak, G. (2019). Bilimsel araştırmalarda kullanılan veri toplama yolları. G. Ocak (Ed.), Bilimsel Araştırma Yöntemleri (s. 217-272) içinde. Ankara: Pegem Akademi.
- Oğuz Haçat, S. ve Demir, F. B. (2020). Sosyal bilgiler ders kitaplarının değerler açısından incelenmesi. Journal of History School, 49, 4443-4466.
- Otmar, Ö. ve Erdem, A. (2019). Yalvaç Ural'ın çocuk edebiyatı eserlerinde hayvan sevgisi değeri. Değerler Eğitimi Dergisi, 17(37), 7-34.

- Özay, Ş. (2019). Çocuk edebiyatı açısından Ülker Köksal'ın romanlarında değerler eğitimi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> veri tabanında erişildi (Erişim No: 558350).
- Özbaşı, S. (2020). Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler çerçevesinde Aytül Akal masallarının incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (8), 178-192.
- Sarikaya, B. ve Aydeniz, S. (2021). Van yöresine ait halk masallarının değer aktarımı açısından incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (Van Özel Sayısı), 451-480.
- Sayır, M. F. (2022). Root values in Works published on emigration and immigration. *İçtimaiyat Sosyal Bilimler Dergisi*, Göç ve Mültecilik Özel Sayısı, ss. 556-564.
- Sever, E., Memiş, A. ve Sever, S. (2015). Pertev Naili Boratav'ın Zaman Zaman İçinde masal kitabının değerler açısından incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XIV. Uluslararası Katılımlı Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (21-23 Mayıs 2015) Özel Sayısı, 246-263.
- Soyuçok, M. (2022). Kök değerlerin kökenleri: bir Divanü Lûgat-it Türk incelemesi. *Folklor Akademi Dergisi*, 5(1), 101-113.
- Topal, Y. (2019). Değerler eğitimi ve on kök değer. *Mavi Atlas*, 7(1), 245-254.
- Topbaş, A. (2015). Sema Maraşlı'nın masallarının değerler eğitimi açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> veri tabanında erişildi (Erişim No: 425170).
- Tozlu, N. ve Yüce, B. N. (2020). Hamdi Ülker'in eserlerinin kök değerler açısından incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (21), 575-597.
- Toz, H. ve Senek, S. (2018). Aytül Akal'ın masallarında "iyimserlik" değeri. *Akdeniz Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 160-172.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (11. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Yılmaz, A. (2018). Değerler eğitimi bağlamında Aytül Akal'ın çocuk romanları. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/> veri tabanında erişildi (Erişim No: 503237).

Extended Abstract

Introduction

Values are important facts that make people a part of the society. Societies aim to equip the next generations with these values in order to sustain their future and values. The education process is of great importance when transferring these values to generations. Values turn into behavioural forms with the education received. Giving values systematically through education will ensure that the value education received in the family is reinforced. Thus, giving values through education will enable individuals in the society to fulfil all behavioural patterns in a correct and healthy way.

The Balkanika Prize for Literature "is an annual prize with the participation of Serbia, Romania, Bulgaria, Greece, Macedonia, Macedonia, Turkey and Albania, with the aim of selecting one of the proposed works from these seven countries and publishing the selected work in the other six countries." Since 1996, the Balkanika Foundation has been honouring one writer from these seven countries every year. This prize, which was first awarded to Serbian writer Dawid Albahari in 1997, has previously been given to Ayfer Tunç, Tahsin Yücel, Sema Kaygusuz, Ayla Kutlu and Nedim Gürsel from Turkey.

Murat Özyaşar, who won the Balkanika Literature Prize with his literary work "Sarı Kahkaha", is a writer with a teacher background who writes books in various genres. It is seen that the author, who was moulded by the process of teaching, reflects his thoughts that emerged from his observations and experiences in his work. He has influenced the readers with his skilful descriptions in his works and ensured that the content of the stories is understood with his style. Such literary works are important in terms of values and should be examined. Murat Özyaşar's book Sarı Kahkaha, which consists of ten stories written in early 2015, is a highly influential work that leaves an impression on the reader and is written in a dimension that will remain in the memory for a long time. The author, who fits the pains and social difficulties of the city he lives in into these stories, ends the stories sharply.

The aim of this study is to examine the story 'Sarı Kahkaha' written by Balkanika Literature Award winner Murat Özyaşar in the context of the ten root values in the 2019 Turkish Language Teaching Programme. In the context of this main purpose, answers to the following sub-objectives were sought:

1. Which of the root values in the 2019 Turkish Language Teaching Programme are present in Murat Özyaşar's "Sarı Kahkaha"?
2. How often are the root values used?

Methods

Qualitative research design was used in the study. The data in the study were obtained through document analysis technique. In the study, descriptive analysis technique, one of the qualitative data analysis techniques, was used to analyse the root values in the work.

Expert opinions were also used at every stage of the study. In order to ensure the reliability of the research, the harmony between the coders was examined. For this purpose, the researchers and another researcher who is an expert in the field analysed the first two stories and the root values in these stories were coded separately. In the next step, Miles and Huberman (2019) formula was applied and it was determined that the agreement between the researchers was 80%. In the rest of the study, the researchers continued the process of coding the root values in the stories.

Conclusion

As a result of the research, it was determined that root values were used a total of 192 times in Murat Özyaşar's work "Sarı Kahkaha". The value of love and benevolence (f=38) was used the most in the work. This value is followed by patience and responsibility (f=26), friendship (f=22), respect (f=17), self-control (f=12), honesty (f=9). The least common root values were justice and patriotism (f=2).

In the work, which is considered as the research object in the study and includes 10 different stories, it was determined that all the values in the 2019 Turkish Lesson Teaching Programme were mentioned in this work. The frequency of the root values covered in the work Sarı Kahkaha is 192. The most common root values in the work are love and benevolence (38). These values are followed by patience and responsibility (26), friendship (22), respect (17), self-control (12), honesty (9). The least identified root values are justice and patriotism (2). The fact that the work contains examples of the root values in the Turkish Lesson Curriculum shows that it is a resource that can be used for the acquisition of values.

In Sarı Kahkaha, love and benevolence stand out as the most common values. When the literature is analysed, it is seen that "love" is one of the most frequently studied values in a significant part of the studies on value education.

Based on the results obtained, it is thought that Murat Özyaşar's work "Sarı Kahkaha" can contribute to the acquisition of root values to individuals. When the literature was examined, it was determined that the works that received the Balkanika Literature Award were not analysed in the context of values education and root values. Therefore, it is suggested that these works should be analysed in the context of values education, root values and different subjects.